

Suuri valiokunta

Valtioneuvoston kirjelmä komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi seurantakehyksestä selviytymiskykyisiä Euroopan metsiä varten

Valtioneuvostolle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvosto on toimittanut eduskunnalle perustuslain 96 §:n mukaisen kirjelmän (U 4/2024 vp) komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi seurantakehyksestä selviytymiskykyisiä Euroopan metsiä varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:

- maa- ja metsätalousvaliokunta MmVL 2/2024 vp
- ympäristövaliokunta YmVL 3/2024 vp
- talousvaliokunta TaVL 6/2024 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- ministeri Sari Essayah
- neuvotteleva virkamies Juha Roppola, maa- ja metsätalousministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- ympäristöministeriö
- Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Luonnonvarakeskus
- Suomen ympäristökeskus
- Suomen Luontopaneeli
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Metsäteollisuus ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry

VALTIONEUVOSTON KIRJELMÄ

Ehdotus ja valtioneuvoston kanta

Euroopan komissio julkaisi 22.11.2023 ehdotuksen asetukseksi seurantakehyksestä selviytymiskykyisiä Euroopan metsiä varten, COM(2023) 728 final. Ehdotus perustuu EU:n metsästrategiaan 2030, COM(2021) 572 final. Ehdotuksen päätavoitteina on varmistaa laadukas metsien tilan seuranta, parantaa riskinarviointia ja -valmiutta, tukea maankäyttäjien ja viranomaisten näyttöön perustuvaa päätöksentekoa sekä edistää tutkimusta ja innovointia. Ehdotuksen tavoitteena on lisäksi tukea metsiin suoraan tai välillisesti vaikuttavien EU:n nykyisten politiikkojen johdonmukaista ja tehokasta täytäntöönpanoa ympäristön ja luonnon monimuotoisuuden, ilmaston, katastrofien ja riskien vähentämisen, energian ja biotalouden aloilla. Komission asetusehdotuksen lähtökohtana on komission ja jäsenvaltioiden yhteistyössä perustettava metsätietojen seurantajärjestelmä. Ehdotukseen sisältyy myös jäsenvaltioiden vapaaehtoiset metsäsuunnitelmat.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä asetusehdotuksen tavoitetta tukea näyttöön perustuvaa päätöksentekoa ja edistää metsävaratiedon avointa saatavuutta. Valtioneuvosto kannattaa niin ikään johdonmukaisen ja laadukkaan metsätiedon keräämistä. Valtioneuvoston mukaan erityisen tärkeää on kansallisen tason trendien seurannan mahdollistavan metsätiedon harmonisointi EU-tasolla. Valtioneuvosto katsoo, että metsäluonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen seurantaan parantamalla on tärkeää ja samalla osa ilmastomuutoksen torjuntaa. Asetusehdotuksen jatkovalmistelussa tulisi kuitenkin riittävällä tavalla huomioida jäsenvaltioiden keskinäiset eroavaisuudet ja olosuhteiden muutokset. Lisäksi tulisi tarkentaa, miten kerätyt metsätiedot tuovat konkreettista lisäarvoa ja tukevat asetusehdotuksen tavoitteita. Valtioneuvosto toteaa, että Suomi on sitoutunut toimittamaan tilastotietoa EU:n ja kansainvälisiin metsiin liittyviin prosesseihin, mutta tarpeeton hallinnollista taakkaa päällekkäisistä raportoinneista on vältettävä. Raportoinnin tulisi myös palvella mahdollisimman hyvin eri toimijoiden tarpeita.

Komission ehdotuksen ja valtioneuvoston kannan yksityiskohdat käyvät ilmi valtioneuvoston kirjelmästä U 4/2024 vp.

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen kanta

Ahvenanmaan maakunnan hallitus katsoo, että asetusehdotukseen sisältyy sääntelyä, jonka toteuttamisen hallinnollinen taakka on kohtuuton. Ehdotuksen toteuttamisen taloudelliset vaikutukset ovat siitä saatavaan hyötyyn nähden suhteettoman suuret. Ehdotus lisäisi maakunnan hallintoon kohdistuvaa hallinnollista taakkaa sekä luonnonsuojelun että metsätalouden osalta tietojen keräämiseen, yhdenmukaistamiseen, seurantaan ja raportointiin liittyen. Ehdotus edellyttäisi sitä, että henkilöstöön, inversioihin ja tekniseen kehitykseen lisättäisiin merkittävästi määrärahoja. Lisäksi ehdotus saattaisi edellyttää lainsäädäntötoimia metsänhoito- ja luonnonsuojelulakien yhdenmukaistamiseen, ympäristötietojen jakamiseen sekä Ahvenanmaan ja valtakunnan väliseen tietojen keräämistä ja raportointia koskevaan vastuunjakoon liittyen.

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2024 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Valtioneuvoston tavoin suuri valiokunta pitää perusteltuna asetusehdotuksen tavoitteita edistää jäsenvaltioiden kesken vertailukelpoisen ja laadukkaan metsätiedon keräämistä sekä näyttöön perustuvaa päätöksentekoa. Kuten valtioneuvosto toteaa, metsäluonnon monimuotoisuudesta huolehtiminen seurantaa parantamalla on tärkeää ja samalla osa ilmastomuutoksen torjuntaa.

(2) Maa- ja metsätalousvaliokunnan (MmVL 2/2024 vp), ympäristövaliokunnan (YmVL 3/2024 vp) ja talousvaliokunnan (TaVL 6/2024 vp) lausuntojen perusteluissa esitettyihin näkemyksiin viitaten suuri valiokunta esittää valtioneuvostolle seuraavia ehdotuksen jatkoneuvotteluja koskevia näkemyksiä ja neuvottelutavoitteita koskevia reunaehtoja. Suuri valiokunta on lausunnossaan ottanut huomioon myös maa- ja metsätalousministeriön asiaa koskevan kirjallisen lisäselvityksen, jossa tarkennetaan neuvottelutavoitteita erityisesti delegoitujen säädösten ja täytäntöönpanosäädösten osalta.

(3) Suuri valiokunta toteaa, että ehdotuksen tarkoituksena on saada aikaan Euroopan komission ja jäsenvaltioiden yhteistyössä ylläpidettävä metsätietojen seurantakehys, joka koostuisi kaukokartoitukseen perustuvasta, maantieteellisesti tarkasta tunnistusjärjestelmästä, metsätiedoista, jotka komissio toimittaisi standardisoidun datan pohjalta sekä jäsenmaiden toimittamasta, harmonisoidusta metsätiedosta. Suuri valiokunta yhtyy asiantuntijakuulemisissa esitettyyn arvioon siitä, että ehdotus on koko Suomen metsäsektorin kannalta merkityksellinen, vaikka sen suorat vaikutukset kohdistuvatkin pääosin hallinnollisiin kysymyksiin.

(4) Suuri valiokunta katsoo, että ehdotuksen valmistelussa on otettava huomioon metsien keskeinen merkitys Suomelle. Kuten erikoisvaliokunnat tuovat esille, Suomi on EU:n metsäisin jäsenvaltio. Suomen pinta-alasta noin 75 prosenttia on metsää. Tästä metsäalasta valtio omistaa runsaat 25 prosenttia, yksityishenkilöt noin 61 prosenttia ja yhtiöt runsaat 8 prosenttia. Metsät ovat Suomelle merkittävä luonnonvara kansantalouden, työllisyyden, luonnon virkistyskäytön ja luonnon monimuotoisuuden sekä yksittäisen kansalaisen tulojen kannalta.

(5) Suuri valiokunta pitää erittäin tärkeänä neuvottelutavoitteena sitä, että jäsenvaltioiden keskinäiset eroavaisuudet ja kansalliset olosuhteet huomioidaan ehdotuksesta neuvoteltaessa. Asetusehdotuksen velvoitteiden ja määritelmien tulee olla selkeitä ja sopia Suomen oloihin. Suuri valiokunta pitää välttämättömänä sen varmistamista, ettei asetukseen perustuva seurantakehys johda metsien käytön rajoituksiin. Suuri valiokunta korostaa erikoisvaliokuntien tavoin, että metsäpolitiikan tulee kuulua jatkossakin jäsenvaltioiden kansalliseen päätösvaltaan.

(6) Vastaavasti on välttämätöntä varmistaa, että metsänomistajien oikeuksia ja omaisuuden suojaa kunnioitetaan ja metsätalouden toimijoiden ja metsänomistajien yhdenvertaisuus varmistetaan. Asiantuntijakuulemisissa on tuotu tältä osin esille, että esimerkiksi ehdotettu vanhojen metsien paikannus voi johtaa näiden alueiden jäämiseen puukaupan ulkopuolelle ja sitä kautta yksityismetsien käyttörajoituksiin.

(7) Myös ehdotuksen toimeenpanosta aiheutuva hallinnollinen taakka ja kustannukset on pidettävä kohtuullisina ja ehdotuksen perusteella kerättävillä tiedoilla tulee olla selkeästi määritelty käyttötarve ja -kohde. Asetuksen perusteella tuotettavan tiedon on tuotava todellista lisäarvoa

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2024 vp

asetuksen tavoitteiden toteutumisen seurannassa ja niiden luotettavuudesta pitää olla varmuus ennen niiden julkaisemista. On tärkeää, että EU-tason sääntely toteutetaan tavalla, joka edistää suomalaisten korkeatasoiseen tiedon keruuseen ja sen hyödyntämiseen suuntautuneiden yritysten tuotteiden ja palveluiden kysyntää.

(8) Suuri valiokunta katsoo, että EU:n metsien tilan seurantajärjestelmän tulisi perustua esitettyä kattavammin olemassa oleviin kansallisiin metsien inventointitietoihin. Suuri valiokunta suhtautuu ehdotettuun karttajärjestelmään esitetyssä muodossaan kriittisesti ja katsoo, ettei järjestelmän tuomasta lisäarvosta tai luotettavuudesta ole esitetty asian käsittelyn tässä vaiheessa riittävää näyttöä. Suuri valiokunta katsoo, että seurantajärjestelmän sijaan tulisi kyetä hyödyntämään ehdotettua kattavammin jäsenvaltiotasosta tilastotietoa. Suuri valiokunta pitää välttämättömänä, että Suomen jo käytössä olevaa korkeatasoista metsien tilan seurantajärjestelmää ja -tietoja voidaan hyödyntää joustavasti asetuksen soveltamisessa. On tärkeää varmistaa se, etteivät asetuksen perusteella koottavat tiedot korvaa olemassa olevia ja pitkältä ajalta kerättyjä kansallisia tietoja tai luo niiden kanssa päällekkäistä järjestelmää.

(9) Suuri valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että ehdotukseen sisältyviä määritelmiä selkeytetään, niiden monitulkintaisuus poistetaan ja varmistetaan, että ne soveltuvat Suomen olosuhteisiin ja mahdollistavat kansallisen liikkumavaran. Erikoisvaliokunnat kiinnittävät tältä osin erityistä huomiota ehdotettuihin metsäyksikön sekä iki- ja aarniometsien käsitteiden tulkinnanvaraisuuksiin, jotka tulee ehdotuksen jatkovalmisteluissa poistaa.

(10) Suuri valiokunta yhtyy valtioneuvoston arvioon siitä, että ehdotukseen sisältyvät jäsenvaltioiden vapaaehtoiset metsäsuunnitelmat antavat Suomelle kanavan jakaa muille jäsenvaltioille ja EU-toimielimille tietoa kansallisista metsiin liittyvistä tavoitteista, kestävänsä metsätalouden perusteista ja kansallisista erityispiirteistä. Suuri valiokunta yhtyy erikoisvaliokuntien tapaan valtioneuvoston kantaan siitä, että neuvotteluissa on varmistettava, että jäsenvaltioiden metsäsuunnitelmat säilyvät komission ehdottamalla tavalla vapaaehtoisina.

(11) Valtioneuvoston tavoin suuri valiokunta korostaa ehdotuksen suhdetta EU:n tilastoasetukseen, ympäristötietodirektiiviin ja tietosuojasääntelyyn. Metsien tilan seurantaa koskevien tietojen luotettavuuden varmistamiseksi on tärkeää, että tilaston perusaineistot, mukaan lukien kerättyjen koealojen sijaintitiedot, ovat salassa pidettäviä EU:n tilastoasetuksen mukaisesti, ja metsätiedon jakamisessa huomioidaan myös sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen liittyvät näkökohdat, metsäluonnon suojeluun liittyvät tavoitteet ja liikesalaisuuksien ja henkilötietojen suoja.

(12) Suuri valiokunta suhtautuu valtioneuvoston asiantuntijakuulemisessa täsmentämisen kannan mukaisesti lähtökohtaisesti kielteisesti liitteen II mukaisten metsätietojen eritelmien muuttamiseen delegoiduilla säädöksillä ja siihen, että komissiolle säädettäisiin mahdollisuus antaa täytäntöönpanosäädöksiä liitteen III metsätiedoista. Tällainen sääntely saattaisi johtaa ehdotuksen tavoitteisiin nähden liian pitkälle menevään ja yksityiskohtaiseen sääntelyyn ja aiheuttavan vaikeasti ennakolta arvioitavia hallinnollisia ja kustannusvaikutuksia. Erityisen suuri epävarmuus liittyy asiantuntijakuulemisten mukaan täytäntöönpanosäännöksiä antamiseen liitteestä III, koska sen nojalla jäsenvaltiolle voitaisiin käytännössä asettaa sellaisia uusia tiedonkeruuvaihtoehtoja, joita ei ole voitu säädösvaiheessa ennakoida.

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2024 vp

(13) Suuri valiokunta painottaa, että jatkovalmistelussa on huolehdittava siitä, ettei säädös- ja täytäntöönpanovaltaa siirretä komissiolle tavalla, joka tosiasiallisesti mahdollistaa säädösten keskeisten osien muuttamisen, vaikuttaa jäsenvaltioiden metsäpolitiikkaa koskevaan päätösvaltaan ja aiheuttaa huomattavia lisäkustannuksia ja muita vaikutuksia, joita on vaikea täsmällisesti ennakoida.

(14) Suuri valiokunta uudistaa vakiintuneen kantansa siitä, että kaikessa EU-sääntelyssä on varmistettava sen selkeys, oikeasuhtaisuus sekä suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteen mukaisuus. Ehdotuksesta neuvoteltaessa on varmistettava, että ehdotuksesta seuraavat velvoitteet muodostavat johdonmukaisen ja keskenään ristiriidattoman kokonaisuuden muiden jo olemassa olevien EU-toimien kanssa. Päällekkäistä sääntelyä on vältettävä ja EU:n ja jäsenmaiden välistä toimivallanjakoa kunnioitettava. Tämä on tärkeää niin toimintaympäristön ennakoitavuuden ja metänomistajien oikeuksien kuin investointien suunnittelunkin näkökulmasta.

(15) Suuren valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotusta koskevat neuvottelut ovat alkuvaiheessa, ja useat jäsenvaltiot ovat esittäneet ehdotuksen osalta vasta alustavia kantoja. Suuri valiokunta katsoo, että Suomen etujen mukaista on osallistua aktiivisesti jatkoneuvotteluihin. Suuri valiokunta painottaa tiiviin yhteistyön tärkeyttä muiden samanmielisten jäsenmaiden kanssa ja määrätietoista vaikuttamista EU-toimielimiin Suomen näkemysten ja erityisolosuhteiden esille tuomiseksi.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Suuri valiokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan.

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2024 vp

Helsingissä 26.4.2024

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Heikki Autto kok
2. varapuheenjohtaja Maria Guzenina sd
jäsen Sanna Antikainen ps
jäsen Juho Eerola ps
jäsen Ritva Elomaa ps
jäsen Elisa Gebhard sd
jäsen Ville Kaunisto kok
jäsen Teemu Keskisarja ps
jäsen Jani Kokko sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Merja Kyllönen vas
jäsen Helena Marttila sd
jäsen Matias Mäkynen sd
jäsen Maria Ohisalo vihr
jäsen Susanne Päivärinta kok
jäsen Onni Rostila ps
jäsen Aura Salla kok
jäsen Saara-Sofia Sirén kok
jäsen Sari Tanus kd
jäsen Sinuhe Wallinheimo kok
jäsen Eerikki Viljanen kesk
varajäsen Timo Harakka sd
varajäsen Pia Kauma kok
varajäsen Antti Kurvinen kesk
varajäsen Mikko Polvinen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Anna Sorto

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2024 vp
Eriävä mielipide 1

Eriävä mielipide 1

Perustelut

Sosiaalidemokraatit toteavat, että Suomen tulee suhtautua myönteisesti asetusehdotukseen metsien seurannan yhtenäistämisestä EU-tasolla.

Komission esityksessä todetaan, että metsiin kohdistuu yhä enemmän painetta ilmastonmuutoksen, ihmisen toiminnan sekä maankäytön muutosten takia. Esimerkiksi maastopalot, tuholaiset, kuivuus ja kuumuus voimistavat usein toisiaan ja valtioiden rajat ylittävistä luonnonkatastrofeista tulee todennäköisempiä. Suomen luontopaneeli toteaa lausunnossaan suurelle valiokunnalle, että komission lähtökohta vastaa käsitystä nykytilanteesta ja tulevaisuudesta. Myös juuri julkaistun Euroopan ilmastopalvelu Copernicuksen julkaiseman raportin mukaan Eurooppa on maailman nopeimmin lämpenevä maanosa ja voimakkaat sään ääri-ilmiöt ovat lisääntyneet.

Komission asetusehdotuksen tavoitteena on varmistaa johdonmukainen ja laadukas seuranta, jonka avulla voidaan seurata edistymistä metsiä koskevien EU:n tavoitteiden, poliittisten päämäärien ja tavoitteiden saavuttamisessa, mukaan lukien luonnon monimuotoisuus, ilmasto ja kriisi-toimet. Suomen etu on, että nämä tavoitteet saavutetaan EU:ssa.

Suomi on Euroopan metsäisin maa ja meillä on olemassa olevat, kehittyneet järjestelmät metsien seurantaan. Valtioneuvoston on neuvotteluissa vaadittava ja edistettävä samaa kunnianhimon tasoa koko EU:lle. Jäsenmaiden erilaiset järjestelmät tulee huomioida ja hyödyntää siltä osin, kun ne täyttävät tarvittavat kriteerit. Suomen toimivia ja kehittyneitä järjestelmiä tulee voida käyttää jatkossakin. Tiedontuotannossa on syytä pyrkiä välttämään päällekkäisen tiedon tuottamisesta ja hyödyntää kansallista asiantuntemusta ja lähdeaineistoja, kuten maastomittauksia.

Suomi kannattaa voimakkaasti datan jakamista EU:ssa ja sen yhteensopivuuden edistämistä kaikilla tietoaalueilla. Metsien seurannan ei tule olla poikkeus. Asetusehdotuksen kohdalla neuvotteluissa tulee varmistaa, että jäsenmaiden datat ovat yhteensopivia. Lisäksi, kun Suomi painottaa metsäpolitiikassaan jäsenmaiden eroavien tilanteiden huomioimista, niin jaettu tiedonkeruu EU-tasolla auttaisi tunnistamaan näitä eroja.

Luonnon monimuotoisuuden heikentyminen on merkittävä ongelma ja Suomi muiden EU-maiden tavoin on sitoutunut kääntämään monimuotoisuuden kehityksen myönteiseksi 2030 mennessä. Metsien monimuotoisuuden seurannan osalta on kuitenkin Suomessakin vielä puutteita ja monimuotoisuuden seuranta tulee kehittää kattavammaksi. Metsien ekologista tilaa kuvaavien, nyt seurattavien tietojen (kuten lahoppuusto, puuston ikärakenne tai maaperän ja hydrologian muokaus), joita ei ehdoteta komission asetuksessa kerättäviksi, tulee kuitenkin edelleen jatkua kansallisesti. Suomen tulisi edistää neuvotteluissa niiden lisäämistä EU-tasolla kerättävien tietojen joukkoon.

Asetusehdotuksessa vaadittaisiin jäljellä olevien vanhojen ja luonnontilaisten metsien kartoittamista. Suomi on jo sitoutunut suojelemaan jäljellä olevat vanhat ja luonnontilaiset metsät biodiversiteettistrategiassa 2030 mennessä. Huolimatta siitä, että niiden kartoittaminen johtaa lisäkus-

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2024 vp
Eriävä mielipide 1

tannuksiin esimerkiksi maastokartoitusten myötä, ei kustannus liity ainoastaan tämän metsien seurantakehyksen vaikutukseen, vaan olisi muutenkin toteutettava.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtioneuvosto ottaa edellä esitetyn huomioon.

Helsingissä 26.4.2024

Maria Guzenina sd
Elisa Gebhard sd
Jani Kokko sd
Helena Marttila sd
Matias Mäkynen sd
Timo Harakka sd

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2024 vp
Eriävä mielipide 2

Eriävä mielipide 2

Perustelut

Komission asetusehdotus Euroopan metsiä koskevasta seurantakehyksestä puuttuu jäsenmaille yksinomaan kuuluvaan kansalliseen metsäpolitiikkaan. Asetusehdotuksella ollaan luomassa kaukokartoitukseen perustuva, maantieteellisesti tarkka satelliittidataan nojautuva metsien seurantajärjestelmä, josta muodostuisi metsien käytön valvontajärjestelmä.

Yksityiskohtainen metsädata, jossa kartoitettaisiin metsää yksittäisten metsiköiden ja metsikkökuvien tarkkuudella, vaarantaisi metsänomistajien yksityisyydenturvan.

Metsien seurantakehystä koskevassa asetusehdotuksessa komissiolle esitetään laajaa delegoitua säädösvaltaa. Asetusehdotuksen 5 artiklassa ja liitteessä II säädetään metsätiedoista, joiden tuottaminen olisi jäsenvaltioiden vastuulla. Asetusehdotuksen 14 artiklan mukaan komissio voisi delegoiduilla säädöksillä muuttaa liitteen II metsätietojen sisältöä. Asetusehdotuksen liitteen II indikaattoriluettelon muuttaminen komission delegoiduilla säädöksillä sisältää Suomelle riskin huomattavista kustannuksista, koska Suomi on EU:n metsäisin maa ja uuden yksityiskohtaisen tiedon kerääminen on siksi kallista.

Suuren valiokunnan kanta liitteen II indikaattoriluettelon muuttamiseen delegoiduilla säädöksillä tulee olla selkeästi kielteinen.

Asetusehdotuksen 8 artiklassa säädettäisiin komission ja jäsenvaltioiden velvollisuudesta kerätä vaiheittain liitteessä III lueteltuja metsiä koskevia lisätietoja ja tähän liittyvästä komission mahdollisuudesta antaa täytäntöönpanosäädöksiä. Liitteen III mukaisia metsätietoja olisivat muun muassa maanpäällinen biomassa, metsän rakenne, metsäluontotyyppien sijainti Natura 2000 -alueiden ulkopuolella ja metsien luonnonmukaisuuden luokat.

Liitteen III mukaisten lisäindikaattorien sisällyttämistä asetusehdotukseen ei tule hyväksyä.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että suuren valiokunnan kanta asetusehdotuksen metsätietojen sisällön muuttamiseen delegoiduilla säädöksillä on selkeän kielteinen

Helsingissä 26.4.2024

Katri Kulmuni kesk
Mika Lintilä kesk
Eerikki Viljanen kesk
Antti Kurvinen kesk

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2024 vp
Eriävä mielipide 3

Eriävä mielipide 3

Perustelut

Vasemmistoliitto ja vihreät eivät voi yhtyä suuren valiokunnan enemmistön kantaan.

Komission asetusehdotus on kannatettava. Suomessa on kerätty metsätietoa pitkäaikaisesti ja laadukkaasti esimerkiksi valtakunnan metsien inventoinnin (VMI) avulla, ja on perusteltua edistää samantyyppisen tiedon keruun tavan laajentamista muualle EU-maihin. Harmonisoitua, vertailukelpoista metsätietoa tarvitaan monien metsiin välillisesti tai suoraan vaikuttavien EU:n nykyisten politiikkojen johdonmukaisen ja tehokkaan täytäntöönpanon tukemiseen. Näitä ovat esimerkiksi metsäkatoasetus, LULUCF, uusiutuvaa energiaa koskeva direktiivi ja mahdollinen tuleva ennallistamisasetus. Näin toteaa myös talousvaliokunta lausunnossaan. Tiedon tuottaminen EU:n laajuisesti mahdollistaisi jäsenvaltioiden objektiivisen vertailun ja metsiin liittyvän lainsäädännön seurausten arvioinnin. Tämä olisi paitsi ympäristön, myös Suomen etu.

Suomelle ei koituisi komission arvion mukaan suuria suhteellisia kustannuksia, koska Suomella on jo kehittynyt metsien seurantajärjestelmä. Nykyinen VMI sisältää laajasti mittauksia koskien metsävaroja mukaan lukien puuston tilavuuden, kasvun ja laadun, metsien terveyden ja hiilivarastot. Puutteita on etenkin metsien monimuotoisuutta kuvaavien indikaattorien osalta myös Suomessa. Monimuotoisuuden osalta kerätään tietoa lähinnä putkilokasveista, joten monimuotoisuuden seuranta tulee kehittää kattavammaksi myös Suomessa. Esimerkiksi harvinaisempien luonnon monimuotoisuudelle tärkeiden rakennepiirteiden seurantaan nykyiset VMI-aineistot eivät sellaisenaan sovellu (Siitonen ym. 2020).

Tällä hetkellä metsälinnuista kerättävä tieto perustuu vapaaehtoisten suorittamaan laskentaan. Seu-rantavelvoitetta tulisi jatkaa, ja vapaaehtoisten tekemä työ tulisi resursoida kunnolla. Lahopuustoon, puuston ikärakenteeseen tai maaperän ja hydrologian muokkaukseen liittyviä tietoja, joita ei ehdoteta asetuksessa kerättäväksi, tulisi edelleen kerätä kansallisesti. Tämä on tarpeellista, jotta luonnon monimuotoisuus voidaan ottaa paremmin huomioon metsien käytössä. Suomalaisen metsäluonnon monimuotoisuus on nykyisten metsänkäyttötapojen seurauksena pahoin heikentynyt.

Suomessa ei myöskään kerätä esimerkiksi vanhojen ja luonnonmukaisten metsien sijaintitietoja. Tieto niiden sijainnista on kuitenkin oleellinen muun muassa uusiutuvan energian direktiivin toimeenpanon kannalta. Direktiivin kriteerien mukaan niistä kerätty puu ei ole kestävä. Lisäksi Suomi on sitoutunut suojelemaan jäljellä olevat vanhat ja luonnontilaiset metsät EU:n biodiversiteettistrategian 2030 avaintavoitteen mukaisesti. Nyt käsillä oleva asetus tukee tätä jo tehtyä sitoumusta. Myös biodiversiteettistrategian toimeenpanoa varten täytyy tehdä maastokartoituksia, ja näiden kartoitusten kustannuksia ei voida nähdä vain nyt käsittelyssä olevaan asetusehdotukseen liittyvinä tai uusina kustannuserinä. On kuitenkin niin, että vaikka valtioneuvoston kannassa todetaan, että vanhojen metsien ja luonnontilaisten metsien kartoituksista aiheutuisi Suomessa erityisiä lisäkustannuksia, kaikkein edustavimmat luonnontilaiset ja vanhat metsät on Suomessa kuitenkin monin paikoin jo hyvin kartoitettu. Esimerkiksi valtion mailla viime vuosina kartoituksia on tehty mm. Luonnonmetsätyöryhmän ja Sapmín luonnonmetsien osalta (Syrjänen ym.

Valiokunnan lausunto SuVL 2/2024 vp
Eriävä mielipide 3

2024). Kustannusten suhteen on tärkeää huomioida myös se, että mikä on se vaihtoehtoiskustannus varsinkin pitkällä aikavälillä, jos näitä luonnon turvaamistoimia ei tehdä?

Metsiin liittyviä intressejä ei voida tarkastella pelkästään omistajien oikeuksista käsin. Metsiin liittyy omistajien intressien lisäksi myös ympäristön oma intressi, jota jo monin paikoin sääntelyllä edistetään. Lisäksi metsiin liittyvät myös muiden metsän ja ympäristön käyttäjien intressit, kuten matkailu, luonnon terveysvaikutukset/virkistyskäyttö ja pidemmällä aikavälillä esimerkiksi ruoantuotanto. Metsien tilaa on voitava seurata niin, ettei metsänomistajien yksityisyydensuoja vaarannu. Komission esitys on mahdollista toteuttaa ja panna toimeen siten, että yksityisyydensuoja-argumentaatio on tarpeeton.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että valtioneuvosto ottaa edellä esitetyn huomioon

Helsingissä 26.4.2024

Merja Kyllönen vas
Maria Ohisalo vihr